אין בו א) שומן וחלב לפניו ואכל אחד מהן ואינו יודע איזה מהן אכל אשתו ואחותו עמו בבית שגג באחת מהן ואינו יודע באיזו מהן שגג שבת ויום חול ועשה מלאכה באחד מהן ואינו יודע באיזו מהן עשה [א] מביא אשם תלוי א) [ב] כשם שאם אכל חלב וחלב בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת כן על לא הודע שלהן אינו מביא אלא אשם תלוי אחד אם היתה ידיעה בינתים [ג] כשם שהוא מביא חטאת על כל אחת ואחת כך מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת [ד] כשם (א) ג) שאכל חלב ודם ופיגול ונותר בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת כך על לא הודע שלהן מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת: **גמ'** איתמר רב אסי אמר חתיכה אחת שנינו ספק של חלב ספק של שומן חייא בר רב אמר [ה] חתיכה משתי חתיכות שנינו במאי קא מיפלגי רב אסי סבר [ו] יש אם למסורת [ז] מצות כתיב ג) וחייא בר רב אמר יש אם למקרא ד) מצוות קרינן איתיביה רב הונא לרב אסי ואמרי לה חייא בר רב לרב אסי חלב ושומן לפניו ואכל אחת מהן מאי לאו מדסיפא שתי חתיכות רישא נמי שתי חתיכות אמר להו רב [ז] לא ה) [ח] תיזלא בתר איפכא דיכול לשנויי לכו סיפא בשתי חתיכות רישא בחתיכה אחת אי הכי יש לומר חתיכה אחת מחייב ו) שתי חתיכות צריכא למימר [ט] זו ואין צריך ז) למימר זו (ב) ולחייא בר רב דאמר מדסיפא בשתי חתיכות רישא נמי בשתי חתיכות מיתנא תרתי למה לי פרושי קא מפרש ספק אכל ח) [חלב] ספק לא אכל (חלב) מביא אשם תלוי כיצד כגון שהיה חלב ושומן לפניו אמר רב יהודה אמר רב היו לפניו שתי חתיכות אחת של שומן ואחת של חלב אכל אחת מהן ואינו יודע איזו מהן אכל חייב חתיכה אחת ספק של חלב ספק של שומן ואכלה פטור אמר ט) רבא מאי טעמא דרב דאמר קרא [2] ועשה אחת מכל מצות ה' בשגגה עד שישגוג י) בשתים מצות כתיב מצוות קרינן איתיביה אביי יא) [י] רבי אליעזר אומר [כ] כוי חייבין יב) עליו אשם תלוי אמר לו ר' יג) אליעזר סבר [ל] יש אם למסורת מצות כתיב איתיביה [מ] ספק בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון יוציא והולד כשר יד) [נ] וחייב באשם תלוי הא מני רבי אליעזר היא איתיביה [ס] נמצא על שלו טמאין וחייבין בקרבן על שלה אתיום טמאין [ע] וחייבין בקרבן נמצא על שלה לאחר זמן טמאין מספק [פ] ופטורין מן הקרבן ותני עלה [צ] (ג) חייב טו) משום אשם תלוי הא מני רבי אליעזר היא א"ר טז) חייא אמר רב היו לפניו שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ואכל אחת מהן ואינו יודע איזה מהן אכל חייב חתיכה יז) ספק של שומן ספק של חלב ואכלה פטור א"ר זירא מ"ט דרב קסבר שתי חתיכות אפשר לברר איסורו חתיכה אחת אי אפשר לברר איסורו מאי איכא בין טעמא יח) דרבא לטעמא דרבי זירא איכא בינייהו כזית ומחצה יט) לרבא ליכא מצוות ופטור לרבי זירא אפשר לברר איסורו איתיביה רבי ירמיה לרבי זירא רבי כ) אליעזר אומר כוי חייבין על חלבו אשם תלוי אמר ליה רבי אליעזר סבר לא בעינן לברר איסורו

איתיביה

אכל אחד מהן. וכסבור שומן הוא ואחר כך נודע שהאחד היה חלב וזה לא ידע איזו אכל מביא אשם תלוי אכל אם בשעת אכילה היתה לו ספק והויד ואכלה מספק מזיד הוא ופטור: **שגג באחת מהן.** כסבור זו היא אשתו ואחר כך נתספק איזו ד) היתה מביא אשם תלוי ואם נודע לו שאחותו היתה מביא חטאת: **כך על לא הודע שלהן.** כגון אכל שתי חתיכות כסבור ה) שומן הן ואחר כך נודע שהן ספק איטו מביא אלא אשם תלוי אחד הואיל ולא נודע בין אכילה לאכילה שספק חלב אכל: **ואם היתה ידיעה בינתים.** ידיעת ספק: **כשם שהוא מביא חטאת על כל אחת.** אם היתה ידיעה ודאי בינתים: **כך.** בידיעת ספק מביא שני אשמות תלויין: **גמ' חתיכה אחת שנינו.** אכל חתיכה אחת כסבור שומן הוא ואחר כך נודע לו שספק הוא היינו הא דקתני מתני' ספק אכל חלב וכו': **חתיכה משתי חתיכות.** כדמפרש בסיפא חלב ושומן לפניו כו' אכל חתיכה אחת פטור: **מצות כתיב.** בויקרא גבי אשם תלוי ועשתה אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם ונשא עונו והביא ו) את אשמו וגו': **מצוות קרינן.** דמשמע אחת מתוך שתים: **ב' חתיכות מיבעיא.** דבשלמא חתיכה אחת איכא לפלוגי משום טעמא דלקמן דלאי אפשר לברר איסורו או דלא איקבע איסורו אבל שתי חתיכות ליכא למימר הכי: **כוי.** ספק בהמה ספק חיה: **אשם תלוי.** אף על גב דליכא חתיכה אחת משתי חתיכות אם אכל חלבו בשוגג כסבור חיה הוא כא): **ספק בן תשעה כו'.** היבמה שנתייבמה בתוך שלשה חדשים: **וחייבים באשם תלוי.** שמא בן הראשון הוא ונמצא שבא על אשת אח שיש לה בנים שהוא בכרת והא אשה דומיא דחתיכה אחת היא: **נמצא על שלו.** במסכת נדה בפרק כל היד (דף יד.) דכך בנות ישראל משמשות בשני עדים שני סדינים לקנח אחד לו ואחד לה נמצא על שלו ודאי בשעת תשמיש היה ונועל נדה בשוגג הוה וחייבים שתי חטאות: **אתיום.** לשון יווני הוא. כלומר לאחר תשמיש: **לאחר זמן.** התם [שם:] מפרש שיעורא: **וחייבין באשם תלוי.** ומאי הא ליכא שתי מצות: **אפשר לברר איסורו.** דאשם תלוי איטו בא אלא להגין מן הייסורין עד שיוודע לו ויביא חטאת כדמפרש בפרק בתרא (לקמן כה.) הילכך שתי חתיכות [ואכל אחת] ונשארה האחת אפשר שיבוא לאחר זמן חכם שיכיר אם זו הטתרת שומן ודאי חלב אכל ויביא חטאת אכל חתיכה אחת ואכלה אי אפשר לבררה: **מאי איכא בין רבא.** דאמר לעיל טעמיה דרב משום יש אם למקרא: **לר' זירא.** דמפרש טעמיה דרב ו) לברר איסורו: **ה"ג איכא בינייהו כזית ומחצה.** כגון ב' חתיכות בזו כזית ובזו כחצי זית ואכל את של כזית ואין ידוע אם הוא חלב או שומן: **לרבא ליכא מצוות.** כב) ליכא ב' זיתים ופחות מכזית כמאן דליתיה: **לר' זירא אפשר לברר האיסור.** בחצי זית זה הנשאר: **כוי חייבים כו'.** והא אי אפשר לברר איסורו:

מדסיפא בשתי חתיכות רישא נמי בשתי חתיכות. והכא נמי אפי' אכל ספק יש בו כשיעור כו' כמו כן צריך לומר דמיירי שיש שתי חתיכות לפניו ובשתיהן כשיעור יג) וכן צ"ל על כרחין שהרי אמרינן לקמן איכא בינייהו כזית ומחצה דלמאן דאמר יד) איקבע איסורא ליכא אם כן שמע מינה דיש שתי חתיכות ומכל מקום טו) הא זית אכל ואפילו אכל מן האיסור מסופק הוא אם אכל כזית ואשמעינן דאפילו בספק ספיקא מייתי אשם תלוי וגבי שבת ויום חול נמי מלינו למשכח שתי חתיכות כגון שעשה מלאכה בין השמשות דספק טז) יום או לילה וגם איקבע איסורא שעשה מלאכה נבין השמשות קרוב למוצאי שבת דאיקבע איסורא כל היום וגם אפשר לברר איסורא שיוכל לראות לפי ענין המלאכה יז) שפעל בשבת לפי מה שיש כמה עבר מן הלילה ולא עבר ממנה רק מעט כח) ופעל מלאכה רבה א"כ פעל קצת מן היום: **אמר** רב יהודה אמר רב בו' חתיכה אחת פטור בו'. ואם תאמר דהא אמרינן פרק שני דכתובות (דף כב:) גבי שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת כו' ופריך עלה הכא עליה באשם תלוי קאי ומאי פריך הא בעינן מצות יש לומר דהתם פריך למאן דאמר הכא דלא בעינן חתיכה משתי חתיכות אבל יט) קשה דרב אדרב שהרי קאמר הכא רב יהודה אמר רב ובפרק האשה רבה (יבמות פח.) קאמר אמר רבה אמר רב לא שנו אלא שנשאת בעד אחד כו' ופריך הש"ס הבא עליה באשם תלוי קאי ומאי פריך ותירץ דהכי פריך הבא עליה באיסור אשם תלוי קאי ל) ועוד יש לומר דפריך התם לרב נחמן לא) דמתרץ הכא טעמא דרב משום איקבע איסורא ואיכא דאכל עובד כוכבים הראשונה לב) משום השניה חייב משום דאיקבע איסורא ויתא התם דפריך שפיר שהרי כבר איקבע איסורא שהיתה אשת איש: **ותני** עלה וחייבים באשם תלוי. וקשה שהרי הכא משמע דברייתא מפרשא למתני' והתם לג) פרק כל היד (נדה יד:) לא משמע הכי דאמר על מתני' ופטורין מן הקרבן תנא וחייבין באשם תלוי ותנא דידן סבר כעינן חתיכה משתי חתיכות לד) ועוד קצת קשה אמאי לא לה) קאמר מהא (הוריות דף ח:) ומבילין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבנדה ואע"ג דליכא שתי חתיכות לו):

איתיביה

מסורת הש"ס

א) שבת עא. ב) [לקמן מג.] ג) [פסחים פו: קדושין יח: וש"נ] ד) [מכות מח: קדושין מו.] ה) [נ"ל תולו כ"ה בקדושין ע"ש פרש"י] ו) [עירובין טו. וש"נ] ז) [לקמן יח. יבמות קד. ע"ש תוספתא בסורים לפ"נ] ח) [קדושין יח: וש"נ] ט) יבמות לה: י) נדה יד. שבועות יח. כ) [נדה יד:] ל) תוס' בנדה מתני' פירין על א.

תורה אור השלם

1. וְאִם נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְעָשְׂתָה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְלֹא יָדַע וְאָשֵׁם וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: ויקרא ה יז
2. אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְיָ אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם: ויקרא ד כב

הגהות הב"ח

(א) במשנה כשם שאם אכל חלב ודם: (ב) שם גמרא ולחן צריך למימר זו קתני ולחייא בר רב: (ג) שם ותני עלה וחייבים באשם תלוי כל"ל ותיבת משום נמחק: (ד) רש"י ד"ה שגג וכו' איזו מהן היתה: (ה) ד"ה כך על וכו' כסבור ששתיהן שומן הן ולאח"כ נודע שאכל אחת מהן ספק וכו' ולא נודע לו בין: (ו) ד"ה מצות כתיב וכו' והביא וגו' כל"ל ותיבות את אשמו נמחק: (ז) ד"ה לרבי זירא וכו' דרב דאי אפשר לברר איסורו:

רבינו גרשום

נדות יוכיח שאין בהן אלא אזהרה אחת שהן מוזהרין עליהן והן אין מוזהרות עליו ועדיין קטנות הן ואינן בנות אזהרות ואעפ"כ חייב על כל אחת ואחת: [illegible]

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ח מהל' שגגות הל"ב:
ג ב ג מיי' שם הל"ו:
ד ד מיי' שם הלכה ב:
ה ה מיי' שם ופלוגתן מ"ל:
ו ו מיי' פ"ל מהל' יבום הלכה כג ב' סמ"ג עשין קפ"ד ספיף ו:
ז ז מיי' פ"ח מהל' שגגות הלכה ב ופלוגתן מ"ל:
ח ח ט מיי' שם ופ"ה הל' ו:

מוסף רש"י

אכל חלב וחלב. שני זיתים ושפספק ביניהם יותר מכדי אכילת פרס דהוי להו שתי אכילות (שבת עא.). **יש אם למסורת.** כמה שכתוב מסורת ומסר בספר תורה לישראל, היא האם והעיקר, ולא כמו שהוא נקרא (סוכה ו:). כמה שמסורה מתב של תיבה לאמה לא צריכין לדרשה ולא לפי המקרא (מכות ז:). שמסורה כתיבתו למתנו תסירה (סנהדרין ד.). **יש אם למקרא.** כמו קרייה אלינן דסיל עיקר (סנהדרין ד.). **לא תיזלא בתר איפכא.** דכל שלינו (קדושין סו.). לא תסינו בנים סמודים ממשנה הנספכת לפני נודים, שיכול המתרץ לתרץ מטעם אחר דבריו (כתובות מח:). **יוצא והולד כשר.** ממה נפשך (יבמות לה.). **נמצא על שלו.** דם על המשה שקנח בה לאחר תשמיש (שבועות יח:) ואפילו לאחר זמן ששהה לאחר בעילה זמן לאורך קודם קינוח כיון שהיה דם בשעת תשמיש, **טמאין.** שניהם טומאת שבעה כדין בועל נדה, כדכתיב (ויקרא טו) ותהי נדתה עליו (נדה יד:). היא משום נדה והוא משום בועל נדה, דודאי דמכה דם קודם בעילה או בשעת בעילה תשמיש (שבועות שם). **על שלה אתיום.** מיד לאחר בעילה (נדה שם). **לאחר זמן.** לאחר אותיום, **טמאין מספק.** שניהם טומאה שבעה ימים, ומיהו כיוצא ספק הוא למלוא אכל לא לפרוך (שם). **ותני עלה.** אמתנא לאחר אותיום קאי, דקתני במתני' ופטורין מן הקרבן (שם יד:).

שיטה מקובצת

א) בו חלב ושומן לפניו: ב) כשם שאם אכל אות ט' נמחק: ג) עי' בחדושין: ד) למקרא מצוות בקצת ס"י וכן גרים הרגמ"ה מצות בדיו אחד ואין המפרש רק הנקודה שרב אסי כעקר מצוה וחייא בר רב מצות וכן לקמן בדברי רב: ה) לא תיזלי בתר: ו) שתי חתיכות צריכא למימר. מכאן נמי מוכח דסמיך אטעמא דלקמן דאפשר לברר איסוריה או איקבע איסוריה דאל"כ מה חילוק יש בין ב' חתיכות לחתיכה אחת. תוס': ז) צריך לומר זו היכח לכימר נמחק: ח) אכל חלב ספק: ט) אמר רבה מאי אות א' נמחק: י) שישגוג בשתי מצות מצות קרינן: יא) אביי לרבה ר' אלעזר. ר' אלעזר גרסינן דאליביה אמרינן לקמן דלא בעינן חתיכה מב' חתיכות ובמקומו אפרשנו. תוס': יב) חייבין על חלבו אשם: יג) רבי אלעזר (אות י' נמחק) סבר יש אם למסורת ואנא ס"ל דתנא דידן פליג עליה וסבר יש אם למקרא ואנא סבר כותיה: יד) כשר וחייבין באשם: טו) חייב באשם תלוי הא מני ר' אלעזר היא: טז) א"ר זירא אמר חיבת חייא נמחק: יז) חתיכה אחת ספק: יח) טעמא דרבה לטעמא אות א' נמחק: יט) ומחצה לרבה אות א' נמחק: כ) ר' אלעזר אומר כו' א"ל ר' אלעזר סבר: כא) הוא וקשיא לחייא בר רב: כב) מצוות דליכא ב': כג) כשיעור וכן צ"ל אות ב' נמחק: כד) איקבע. גליון נ"א דאיסור ודלא כגירסת רש"י ז"ל לקמן: כה) ומ"מ מסופק א) וה מאי תיבת האי ל"ש: כו) דספק אם יום: כז) מן המלאכה שהיא מרובה שפעל בשבת לפי מה שיבין כמה תיבת שיש נמחק: כח) מעט והוא עשה מלאכה מרובה דפעל מלאכה תיבת רבה ל"ש: כט) אבל הקשה ר"ת דרב תיבת קשה ל"ש: ל) קאי. גליון ונהי דליכא קרבן מ"מ בספק איסורא קאתי והיכא קאמר דלא תצא. הרא"ש ז"ל: לא) נחמן דמפרש הכא: לב) הראשונה וישראל השניה תיבת משום נמחק: לג) בפ' כל: לד) לא מייתי הרא דהוריות דקאמר ומביאין: לה) חתיכות הנדה חתיכה אחת היא:

[illegible]

א) נראה שצ"ל לאו דיה אכל.

[illegible]